

Далека Океанія

Острови центральної та південної частини Тихого океану, включаючи Австралію, Нову Зеландію та східну частину Нової Гвінеї, мають назву Океанія. Площа Океанії досить велика і становить 8,5 млн км². До складу Океанії входять острови Гуам, Кірибаті, Маріанські, Маршаллові і Каролінські острови, Папуа Нова Гвінея, Вануату, Нова Каледонія, Фіджі, Соломонові острови і Тонга, Самоа, Тувалу, Французька Полінезія, острови Лайн. Попри таку кількість островів, 90 % поверхні суходолу Океанії становить Австралія.

Досить довгий час розвинені європейські країни не звертали увагу на території Океанії, але починаючи з 1565 року, коли Іспанія оголосила про анексію відкритих Фернаном Магеланом земель Маріанських островів, інші країни теж вирішили захопити шматочок далеких земель і приєднати їх до своїх територій.

Починаючи з XIX ст. Океанію захоплюють і розділяють християнські місіонери та торговці, в тому числі работорговці. Нові території надали безліч ресурсів, і один з них – раби. Європейські країни поспішали відхопити ласий шматочок Океанії. Боротьба місцевого населення проти поневолення тривала сотні років.

Ліквідація колоніального режиму відбувалася поступово, але її глибокий слід залишився на топонімічній карті Океанії. Після пережитих двох Світових війн, ядерних випробувань на території островів та сотень років поневолення, першими незалежність здобули на острові Самоа у 1962 році, згодом – Папуа Нова Гвінея у 1973 році. Майже всі острови звільнилися від колонізаторів, проте сліди перебування європейців на цих територіях залишилися в назвах.

Ксенія Мішалова

ЧОМУ ЦЕ ТАК НАЗИВАЄТЬСЯ?

Слідами австралійських аборигенів та першовідкривачів

Про Фернана Магелана

Острови Нової Каледонії

Вануату

Terra Australis Incognita

Щоб з'ясувати походження назви п'ятого континенту, доведеться заглянути у глибоку давнину. Про Австралію заговорили задовго до того, як вона була відкрита! Ще знаменитий Птоломей був переконаний, що у Південній півкулі є величезний материк, який „урівноважує” планету. Загадкову землю, яка чи то є, чи то її немає, умовно назвали *Terra Australis Incognita*, що у перекладі з латини означає „невідома південна земля”. Саме в пошуках цього материка на початку XVII століття голландський мореплавець Віллем Янсзон відкрив територію п'ятого континенту – сучасну Австралію.

Нова Голландія – історична назва Австралії, яку запровадив 1644 року голландський мандрівник Абель Тасман. Ця назва була у вжитку впродовж наступних 150 років.

Знаменитий мандрівник Дж. Кук під час свого другого плавання в 1772–1775 рр. не знайшов Південний материк в середніх широтах. Він висловив гіпотезу, що цей материк (якщо він взагалі існує) знаходиться у найвищих широтах. Тому звична для всіх на картах назва *Terra Australis* зникла. Назва *Австралія* вперше згадується в книзі капітана Метью Фліндерса „Мандрівка в Terra Australis”. Губернатор Нового Південного Уельсу Маккавейрі використав її у листуванні з Англією, а в 1817 році він же запропонував її як офіційну. У 1824 році Британське адміралтейство затвердило слово „Австралія” як офіційну назву континенту. Впродовж 10 років назва Австралія (Australia) повністю витіснила з карт стару назву Нова Голландія.

Мельбурн

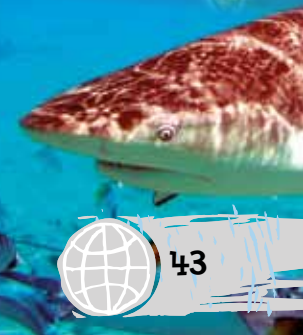
Сідней

Найбільші міста

Найбільші міста Австралії – це Сідней (4,3 млн жителів) і Мельбурн (3,8 млн жителів), а в столиці Канберрі проживає лише приблизно 300 тис. людей. Чому ж менше місто стало столицею? Все прозаїчно просто: де двоє чубляться, там третій користає. У 1908 році територію сучасної Канберри вибрали для майбутньої столиці Австралійського Союзу, щоб знайти компроміс між двома суперниками – найбільшими містами країни Сіднеєм і Мельбурном. Міський ландшафт Канберри облаштували за концепцією міста-саду, яка передбачає простори зони природної рослинності. Тому австралійці називають свою столицю „bushcapital” (в перекладі з англійської – „лісова столиця”). Назва *Канберра* (Canberra), очевидно, походить від назви австралійських аборигенів і означає „місце зборів”, хоча точна етимологія невідома. Сьогодні Канберра – квітуче місто. *Сідней* названий на честь міністра внутрішніх справ Великобританії Томаса Таунсенда (лорда Сіднея), а найбільше місто континенту назване на честь Вільяма Лема (віконта Мельбурна).

Томас Таунсенд
(лорд Сідней)

Мікронезія

Маріанські острови

Острови Нової Каледонії

Планета Земля

Копійка острова Яп

Диференціальні острови

На початку ХХ століття багато територій лишалися без назв, хоча і мали населення. Така історія була з островами Мікронезії. Сусідами Мікронезії є Філіппіни та Індонезія, Папуа Нова Гвінея, Меланезія та Полінезія.

Мікронезія (гр. – „маленькі острови”) складається переважно з островів-атолів – підвищень на дні океану, увінчаних кораловою надбудовою, яка утворює риф з групою острівців, розділених протоками. У складі Мікронезії є також крупні вулканічні острови. З точки зору географії, Мікронезія поділяється на Маршаллові, Каролінські, Маріанські острови, а також Кірибаті та Науру. Серед атолів найбільші Бікіні (Ешшольца), Ронгелап (Римсько-Корсакова), Малоелап (Аракачєєва), Маджуро, Еніветок (Браун).

Мікронезія – унікальна частина Океанії. На острові Яп знайдені найбільші в світі гроші – величезні камені. Найбільша „копійка” у три метри в діаметрі, півметра завтовшки та масою 4 тонни!

Досить цікава інформація про республіку Кірибаті. Ти можеш подумати, що це ще одне слово з місцевої мови, але ні. Історія назви походить з далекого 1788 року. Першим європейцем, який висадився на островах, був капітан Томас Джилберт з командою свого судна „Шарлотта”. Через 30 років, в 1820 році, великий російський мореплавець Іван Крузенштерн дістався островів та занотував їхню назву, яку почув на островах – острова Гілберта. Ця ж назва дублювалася і в інформації Російського географічного товариства. Прізвище Джилберта еволюціонувало в Гілберта, оскільки Крузенштерн не знав, як саме вимовляється назва. Місцеве ж населення для зручності вимови ще більше змінило назву островів, і врешті-решт острови пройшли шлях еволюції до Гіліберті, Кіліберті, Кірибаті. Так корінне населення змінило назву.

Маршаллові острови названі на честь Джона Маршалла, першого європейця, який висадився на цих берегах. 1788 року команда корабля „Скарборо” пі-

дійшла до островів, що не були відмічені на жодній карті. За 30 років до островів навідався Іван Крузенштерн та вніс назву островів на карти – Маршаллові острови – на честь першовідкривача.

З мови корінних жителів острова Науру назва їхнього острова перекладається як „йду на пляж”. Ще одним цікавим об’єктом Океанії є група островів Меланезія (гр. – „чорні острови”, корінні жителі островів мають темну шкіру). Меланезія розташована на північний схід від Австралії та об’єднує острови Нової Каледонії, Нової Гвінеї, Вануату та Фіджі, архіпелаг Бісмарка та Соломонові острови, Лоялі, Санта-Крус та острови Торресової протоки.

Острови Папуа Нова Гвінея населяють мешканці з кучерявим волоссям. „Папуа” в перекладі з малайської мови – „волосся”. Таке ж походження слова „папуас”.

Але чому ж до Папуа так прив’язалася назва Гвінея, ще й Нова? Все дуже просто. Одним з перших, хто відвідав острови Папуа, був іспанський мореплавець Іньйо Ортіс де Ретез. Саме він за кілька років до цього плавання відкрив африканську Гвінею.

„Гвінея” в перекладі з мови сусу – „жінка”. Це слово було першим, яке почули моряки, що висадилися на береги Гвінеї. Коли де Ретез побачив корінних жителів островів Папуа, то вирішив, що вони схожі на африканців, і назвав острови Nueva Guinea.

Багато островів та нових земель досліджували у пошуках золота. Саме з цією метою далекого 1567 року до берегів невідомих островів приплив Альваро де Менданья де Нейра. Він назвав острови на честь царя Соломона, відомого не лише своєю мудрістю, а й багатством. Золота де Менданья так і не знайшов, але залишив наступним поколінням назву островів у далекому океані.

Острови Папуа Нова Гвінея

Неподалік від Австралії розташовані острови Вануату. В перекладі з місцевої мови – „наші острови” або за іншими джерелами „ця земля назавжди”. Так назвали острови 30 липня 1980 року, коли звільнилися від влади Франції та Великобританії. Раніше їх називали Нові Гебриди. 1774 року Джеймс Кук назвав їх на честь Гебридських островів, що знаходяться неподалік від Шотландії.

Група островів у центральній частині Тихого океану об'єднана у Полінезійські острови. Полінезія в перекладі з грецької означає „багато островів”. У складі Полінезії острови Тонга і Гаваї, Уолліс і Футуна, Фенікс, Токелау, острови Кука та Самоа, Лайн та Нова Зеландія. Деякі острови належать європейським державам: острови Піктерн – володіння Великобританії, а група островів, що належать Франції, має назву Французька Полінезія (острови Тубуаї, Маркізькі та острови Товариства, архіпелаги Туамоту та Гамб'є).

„Місце, де живе моа” – це дослівний переклад назви острова Самоа. Моа – великий птах, що вимер багато століть тому. Відомо майже 15 видів цих чудернацьких птахів, але всі вони, на жаль, вимерли. Для місцевого населення цей птах тотемний. Але деяким народам це не заважало полювати на птаха та врешті-решт вбити всіх представників унікальної острівної орнітофауни. Подумай сам, птах заввишки 3,6 м і масою 250 кг! Де б ще ми могли побачити такого красеня! Мовою племені тонга „Тонга” означає „південь”. Назвавши так свій острів, вони водночас позначили місцезнаходження, напрям та назву власного дому. Острови Тувалу мають назву „восьми близько розташованих островів”. Насправді ж островів 9, проте один з них до 1949 року не був населений, а тому на формування назви не вплинув.

Нова Зеландія

Відкриття Нової Зеландії

В 1642 році мореплавець Абель Тасман відкрив острови, які назвав Зеландією. В перекладі з голландської мови „Zeeland” означає „морська земля”. Він вирішив назвати нові острови на честь провінції його рідної Голландії. Голландські картографи не заперечували і внесли назву до картографічних матеріалів. „Старою” Зеландією вважають провінцію в Голландії.

Неймовірну красу природи Нової Зеландії ми можемо побачити не лише в документальних фільмах, а й в художніх фільмах за книгами Толкієна, наприклад, у „Володарі перснів”. Здивувати Нова Зеландія може не лише красою своїх територій, а й географічними назвами. Тауматауакатангі-ангакоауаотаматеатуріпукакапікімаунгахоронукупокануенуакітанатаху – таке слово одразу і не вимовиш! А як місцевим відповідати на питання „А де ти живеш?”? Ось вони й скоротили назву до Таумата. Цю унікальну назву має пагорб в Новій Зеландії. Дослівно назву можна перекласти як „Верхівка пагорба, де Таматеа, чоловік з великими колінами, котрий скочувався, піднімався та ковтав гори, відомий як поглинач землі, грав на своїй носовій сопілці для своєї коханої”. Ця назва завдовжки 82 літери визнана найдовшою географічною назвою в світі!

It is Bessie and
Stade land

